

166/1 LAKSÅGA, RAGO (Vassdragsnr. 166.5B0)

<u>Fylke(r):</u>	Nordland
<u>Kommune(r):</u>	Sørfold
<u>Kartblad N50:</u>	2129 I
<u>Nedbørfelt:</u>	10,2 km ²
<u>Toppunkt-utløpspunkt:</u>	62 - 9 moh.
<u>Skoggrense:</u>	400 - 500 moh.
<u>Marin grense:</u>	ca. 100 moh.
<u>Naturgeografisk region:</u>	36b: Nordland, Troms og Lapplandhøyfjellsregionen, underregion; Kraftige fjellmassiv, både skarpe og avrundete former, breer forekommer. Store forskjeller mellom øst og vest 43a: Nordlands maritime bjørk- og furuskogregion, underregion; Saltdal-Sørfold-området
<u>Landskapsregion:</u>	32: Fjordbygdene i Nordland og Troms 36: Høgfjellet i Nordland og Troms
<u>Urørt natur:</u>	>5 km: 0 %, 3-5 km: 0 %, 1-3 km: 58 %
<u>SP-kategori/-gruppe:</u>	-
<u>Verneplanstatus:</u>	Vedtatt i VP I. Justering aktuell
<u>Nasjonale laksevassdrag:</u>	-

Generell beskrivelse

Laksåga har nedbørfelt fra Tørrfjorden til svenskegrensen, største delen av feltet ligger i Rago nasjonalpark. I denne sammenheng er det sideelva fra Lille Verivatn og hovedvassdraget fra nedre nasjonalparkgrense til samløpet med Sleipdalselva som blir vurdert. Beregnet årsnedbør er ca. 1900 mm, spesifikk avrenning 45,93 l/s/km² og middeltilsiget 0,47 m³/s.

Storskogelva / Laksåga er en aktivt meandrerende elv som ikke er påvirket av forbygninger eller flomverk – dette gir den stor referanseverdi. Landskapet er dramatisk, det har store kontraster med stilleflytende elvepartier og fantastiske fossefall.

Det går en vei inn til, og en kraftledning gjennom området. Ellers er det ingen tyngre tekniske inngrep i feltet.

Store deler av Laksåga ligger innenfor Rago nasjonalpark.

Geologisk mangfold

Enkelte sideelver er delvis underjordiske i dette området. Den sentrale delen av det foreslåtte feltet består av fyllitt og glimmerskifer. Denne har innslag av kalkspat (næringsrik). I sør ligger et område med noe fattigere glimmerskifer. Midt på Tjønmoa og videre østover kommer de harde bergartene (grunnfjell) som dominerer inne i Rago nasjonalpark.

Hele Storskogdalen fra Tjønmoa og ned til Lakshola er fylt opp av breelvavsetninger. Elva graver i dette materialet og meandreringsprosessene er aktive. Det er flere tydelige erosjonsspor etter tidligere elveløp på Tjønmoa. Det flate partiet rett innenfor Klipfossen har også mye løsmassavsetninger.

Rett opp for Lakshola ligger et markert delta. Et underjordisk elveløp kommer ut i en fjellside mellom Klipfossen og hengebrua.

*Stor verneverdi ****

Biologisk mangfold

Laksåga har redusert bestand av ørret og truet bestand av laks. Stort innslag av oppdrettslaks og anadrom fisk går til Klipfossen. Strekingen mellom Klipfossen og samløpet med Sleipdalselva er et viktig oppvekstområde for anadrom fisk.

Det er til dels rik berggrunn i feltet, noe som gir grunnlag for flere interessante naturtyper. Omkring Klipforsen vokser rik bjørkeskog. Her er også funnet kvitsymre, som her har sin nordligste utbredelse. Langs sideløpet til Storskogelva vokser en tydelig flompåvirket gråor-heggeskog. Nedre del av Laksåga har kalkrikt berg med kildeutspring. Dette gir en spesiell vegetasjon, blant annet mye mose. I Lakshola finnes flere forekomster av bergmynte (en av de nordligste i Norge).

Kongeørn hekker i feltet.

*Middels/Stor verneverdi **(*)*

Landskapsbilde

Storskogdalen er en typisk U-dal med bratte fjellsider og flat bunn. Dalen er preget av ei stor, stilleflytende elv som meandrerer gjennom dalen, avbrutt av korte strekninger med fossestryk. Storforsen ligger mellom Tjønnumoa og de nedenforliggende rolige partiene, og Klipforsen ligger rett før Lakshola. I tillegg til de store meandrerende elvepartiene, er det flere markerte fosser ned de bratte fjellsidene. Særlig gjelder dette på sørsiden av Tjønnumoa.

Verivassfossen skiller seg ut som et svært markert landskapselement. Denne fossen er bortimot enestående for regionen og har høy verdi i landskapssammenheng. Stor variasjon i berggrunnen forsterker også kontrastene i landskapet, med markerte skiller mellom nakne grunnfjellsrygger og vegetasjonsklede, mer lettforvitrelige bergarter.

*Meget stor verneverdi *****

Friluftsliv

Den viktigste innfallsporten til Rago nasjonalpark, et nasjonalt viktig friluftsområde, går gjennom området. Det er merket sti fra Lakshola inn til Storskogvatnet. Videre går stien på bru over utløpet av Storskogvatnet og gjør en runde via Litj-Verivatnet før den går ned til Laksåga igjen. Stien inn Storskogdalen via Storskogvatnet og Litj-Verivatnet er en populær rundtur. I bløte myrpartier er stien klopplagt. Det går hengebru over Storskogelva et par km innenfor Lakshola. Ved Storskogvatnet (inne i Rago nasjonalpark) ligger det en åpen hytte samt en for utleie. Ved Litj-Verivatnet krysser stien osen på hengebru. Hengebrua står helt på kanten av den storslagne Verivassfossen.

*Meget stor verdi *****

Kulturmiljø

Det er ingen kjente kulturminner i den aktuelle delen av Laksåga, mellom grensa for Rago nasjonalpark og Nordfjord. Det er imidlertid mulig at det finnes kulturminner her, i sær knyttet til den omfattende tradisjonelle samiske reindriften som er kjent fra området umiddelbart omkring Laksåga. Det går blant annet en gammel flyttvei for rein opp langs Sleipdalen. Det er også lang tradisjon for annen samisk bruk av området.

Der hvor elva fra Faulevatnet (Sleipdalselva) møter Laksåga (ved Stengsla) er det flere nyere tids kulturminner knyttet til vassdraget (to kvernhus/kraftverk, hengebru), som viser til bruk av området i nyere tid. På samme sted skal det etter tradisjonen også ha vært en markeds plass hvor reindriftssamer byttet varer med de fastboende.

Kulturminneinteressene i området er, på grunnlag av dagens kunnskaper, først og fremst knyttet til området omkring Sleipdalselva/Laksåga dersom kulturminnene her ikke er ødelagt i forbindelse med vassdragsutbygging. Ved en avgrensning av området for Laksåga vil det være viktig å inkludere området hvor disse kulturminnene ligger.

Det er ingen kulturminneinteresser langs vassdraget, og en generell vurdering av naturforhold og mulig ressursutnytting i området tilsier et lavt potensiale for kulturminner.

*Liten verneverdi **

Samiske interesser

Laksåga nedenfor Rago er ikke undersøkt, men Langvasselva er vurdert i forbindelse med Samla plan. Dokumentasjonen av samiske interesser er imidlertid mangelfull. I forbindelse med Faulvatnutbyggingen er det gjort relativt grundige undersøkelser av samiske kulturmiljø og kulturminner, og dokumentasjonen herfra skulle tilsi at det også er potensiale for funn av slike innenfor nedbørfeltet.

Landbruk

Jord- og skogbruk

Nedbørfeltet omfatter ca. 5 700 daa produktivt skogareal og ca. 250 daa dyrket mark hvorav ca. 100 daa er i drift i dag. Skogen består hovedsakelig av eldre bjørkeskog, en god del plantefelt med gran i de nedre delene mot elva og furu i de skrinne, høyereliggende områdene. De indre delene av vassdraget ligger innenfor Rago nasjonalpark, der det ikke er tillatt noen form for skogdrift.

*Middels verdi ***

Reindrift

Vassdraget ligger i sin helhet innenfor Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt, som har 3 driftsenheter og 16 reineiere. Distriktet består av mange små, avgrensa beiteområder og er et svært arbeidsintensivt distrikt. Åpne drivingsleier er svært viktig i slike reinbeitedistrikter. Vinterbeitene er begrensende faktor for distriktet. Sørlige deler av nedbørfeltet brukes som vinterbeite, mens området nord for elva og inn i nasjonalparken brukes som vårbeite. Flytteleia mellom sommer- og vinterbeiter deler seg sør for Laksåga, slik at en arm går over elva ved utløpet, mens en arm går sør for elva og videre inn i nasjonalparken.

*Middels verdi ***